

FURTA KÖZSÉG TELEPÜLÉSFEJLESZTÉSI KONCEPCIÓJA

A készülő rendezési terveket megalapozó rövid- és hosszú távú elképzelések
Jövőkép, összefoglalása.

0. A koncepció feladata:

Az épített környezet alakításáról és védelméről szóló új törvény a településrendezési tervek készítésének folyamatát, az egymásra épülő munkarészek jóváhagyásának rendjét, a tervek tartalmát és formáját új alapokra helyezte. A rendezési tervek, mint a települések jelenét és jövőjét jelentősen befolyásoló dokumentumok, szerepükhöz méltóan, alapos előkészítés után, az érdekeltek széleskörű bevonásával, a lakosság, az érdekképviseleti- és államigazgatási szervek, hatóságok, bevonásával kell, hogy készüljenek.

A rendezési tervek készítésének első, indító része, a településfejlesztési koncepció elkészítése, majd jóváhagyása.

„Településfejlesztési koncepció: A településrendezési tervet megalapozó, az önkormányzati településfejlesztési döntéseket rendszerbe foglaló, önkormányzati határozattal jóváhagyott dokumentum.”

A településfejlesztési koncepció, szöveges formában foglalja össze a település fejlesztésére vonatkozó lényeges elhatározásokat. Kitér a gazdaság, a településfejlesztés, a környezet alakításának és védelmének minden lényeges elemére. Azokra, amelyek a település jövőjét hosszútávon meghatározó, ezt követően készülő településrendezési tervek: Településszerkezeti terv, Szabályozási Terv, és a Helyi Építési Szabályzat számára megfelelő irányt mutatnak.

1. A település nagyságbeli fejlődése:

Furta Hajdú-Bihar megye déli, bihari részén, Berettyóújfalu város vonzáskörében, a Debrecen-Szegeddel összekötő 47-es számú főútvonal mellett, a megyeszékhelytől 52 km-re, Berettyóújfalutól 17 km-re délnyugatra, Békéscsabától 80 km-re északra irányában, Zsáka település közvetlen szomszédságában terül el, a Bihari-síknak nevezett kistáj nyugati részén.

A kistáji kataszter Bihari-sík néven hozott itt létre önálló kistájat. A kistáj 750 négyzetkilométer nagyságú. Hozzá tartozik Furta a közelében lévő Zsákával, Vekerddel, Darvassal, Csökmővel együtt. Azaz azokkal a településekkel alkot földrajzilag meghatározott, összefüggő kistájat.

1973-tól pedig nagyközségi közös tanácsi irányítás alatt, a Darvas, Furta, Vekerd, Furta társközségi jogállású település-együttes székhelye Zsáka volt. 1992-től önálló jogállású község, körjegyzőségi település.

A tartós gazdasági recesszió a népesség fokozatos elvándorlásához vezetett az elmúlt évtizedekben Furtán is. A korábban egyenletesen növekvő népességszám 1949 és 1990 között közel felére esett vissza. A jelentős értékű népességszám-csökkenés a fiatal munkaképes korú lakosság tömeges méretű elvándorlása miatt következett be. A szelektív elvándorlás a korstruktúra torzulását eredményezte.

A lakosság száma: 1200 fő, belterülete: 261 ha, külterülete: 4024 ha.

Az ellátás méretezésekor, a település fejlesztésekor számításba veendő népességszámot 1200 főben kell távlatban is figyelembe venni.

Erre reális alapot ad, a település kedvező közlekedési kapcsolata, a belterület mellett vezetõ 47. Számú főút, a megyei közúthálózat-fejlesztési terv szerint kiépíteni tervezett

- 47. sz. főúttal párhuzamosan futó M47. gyorsforgalmi út
- Berettyóújfalú északi, vagy déli oldalán több változatban megépíteni javasolt M4 számú autópálya

Az elhatározott közúthálózat fejlesztések adta lehetőségeket törekedni kell, minél jobban kihasználni.

2. A gazdaság fejlesztése:

A halmozottan hátrányos helyzetű, belső perifériának tekinthető Furta gazdaságában – természetföldrajzi adottságainak megfelelően – a mezőgazdaság játszik szinte kizárólagos szerepet, ez biztosítja a lakosság megélhetési forrását.

A termőterületek minősége általában igen gyenge. Emiatt korábban a falu határához tartozó területeket „Kis Hortobágyként” is emlegették. A búza viszont kedvező termésátlagokat produkál, az itt termelt lucerna jó minőségű, illetve a cukorrépának is magas a cukortartalma. A község mezőgazdaságilag hasznosítható területének nagyobb része legelő. Az állattartók leginkább libaneveléssel, sertésenyésztéssel és juhtartással foglalkoznak. A korábban jelentős szarvasmarhatartás a helyi tejcsarnok bezárásával nagymértékben visszaszorult.

A későbbi gazdasági fellendülés érdekében kulcsszerepet kell, hogy kapjon a munkahelyteremtő beruházás-politika, az infrastrukturális ellátottság javítása (ezen belül egyre nagyobb jelentőséget kap a közlekedési hálózat kiépítése), a humán erőforrások fejlesztése, vállalkozásbarát helyi adórendszer, központi állami források feltárása, regionális összefogáson alapuló kistérségi megoldási lehetőségek feltárása és az ökológiai, környezetvédelmi problémák egyre sürgetőbbé váló megoldása. Fontos célkitűzés a falusi ökoturizmus feltételeinek a megteremtése.

A településbe bevezető utak mentén, az arra más, egyéb szempontok szerint is alkalmas helyeken, lehetőséget kell teremteni gazdasági vállalkozások beindítására, működtetésére. A Komádi felé kivezető út nyugati oldalán, és a Berettyóújfalú felé (47. sz. főútra kivezető) út délkeleti oldalán, a 47. sz. útra Zsáka irányába kivezető út északkeleti oldalán gazdasági területeket indokolt kijelölni.

3. A Közlekedési infrastruktúra fejlesztése:

A település fejlesztési terveinek kidolgozása során biztosítani kell az elhatározott közútfejlesztések számára szükséges területeket. A településszerkezeti terven jelölni szükséges az M47 sz. gyorsforgalmi út, az M4 sz. autót út nyomvonalát (nyomvonal változatait.) A szabályozási terven a közútfejlesztések nyomvonalát csak a nyomvonalak pontos meghatározása után, illetve esetén kell kijelölni.

Szükséges a mezőgazdasági területek feltárását, megközelítését szolgáló dűlőutak közül kijelölni a dűlőúthálózat meghatározó, szervező elemeit, a fő dűlőutakat. Ennek meghatározásakor a belterülethez való kapcsolódást is figyelembe kell venni.

A kerékpárút hálózatot szükséges kijelölni, illetve kiépíteni.

4. A külterület fejlesztése:

Furta közigazgatási területének felhasználása nagyjából kialakult. A mezőgazdasági területek közel felét foglalják el gyeplelő területek, melyek jelentős része tartozik a Bihari Sík Tájvédelmi Körzethez

A legjobb minőségű földterületek intenzív művelésének megtartását, a gyengébb minőségű szántóterületek illetve gyeplelő területek erdősítését szükséges előírni. Az erdősítésre kerülő területek kijelölésénél fontos szempont legyen, hogy lehetőség szerint a meglévő erdők szomszédságában, azok folytatásaként, azok bővítésével alakuljanak ki nagyobb erdőterületek.

Ezeket a telepítendő erdőket a tájra jellemző igényesebb fafajokkal szükséges telepíteni, és olyan erdőgazdálkodást folytatni, hogy az erdő mindig értékes és igényes legyen, lehetőséget adjon turisztikai és vadászati hasznosításra is.

A településszerkezeti tervben javaslatot kell adni, a Furta közigazgatási területén délnyugatrészre irányban keresztülhaladóan tervezett M47-es számú gyorsforgalmi út nyomvonalára, figyelembe véve a település adottságait, értékeit.

Meg kell határozni a külterületi fő dűlőutaknak azt a rendszerét, melyek a mezőgazdasági területek megközelítésének legjobb lehetőségét biztosítják.

A külterületen lévő mezőgazdasági majorokat, mint mezőgazdasági tevékenység számára helyt adó gazdasági területeket kell távlatban előírni. E területeken csak a mezőgazdasághoz kapcsolódó gazdasági tevékenységet lehessen folytatni.

A 47 sz. főút egykori, településre északra irányból bevezető szakaszának keleti oldalán, gazdasági terület számára szükséges helyet kijelölni, mezőgazdasághoz kapcsolódó ipari gazdasági tevékenységek számára.

A belterület délnyugati szélén a Komádiba vezető országos mellékút mentén kereskedelmi, szolgáltató gazdasági tevékenységek számára szükséges területet kijelölni. A terület jelentőségét növelheti, hogy a közelben haladhat el, az Országos Területrendezési Tervben elhatározott M47 sz. gyorsforgalmi út, melynek a Komádiba vezető úttal való kereszteződésében csomópont kialakításának is esélye lehet.

A belterülethez északi oldalon csatlakozó kertesek, mint kertgazdálkodásra szolgáló mezőgazdasági területek, maradjanak meg a jövőben is. A kerteseket ki kell egészíteni a belterületből kicsatolásra előírt lakóingatlanokkal.

A belterület délkeleti oldalához csatlakozó, többnyire lakóházakkal beépített, nagyméretű zártkerti ingatlanok belterületbe vonását és lakóterületként való hasznosítását kell előírni.

A településen keletkező hulladék elhelyezése a Berettyóújfalui külterületén létesülő regionális hulladéklerakó telepen kell megoldani. A keletkező szennyvizek tisztítását Zsáka településsel közösen kell megoldani, az ott létesült és bővítésre előírt szennyvíztisztító telepen.

5. Természetvédelem, tájvédelem:

A külterületi, viszonylag egybefüggő gyep- legelő területeinek jelentős része tartozik a Bihari-sík Tájvédelmi körzet területéhez. A terület felhasználása, az építési tevékenység a Hortobágyi Nemzeti Park Igazgatóságának hozzájárulása és előírásai figyelembe vételével történhet.

A területek védelme, az élővilág értékes egyedeinek megőrzését szolgálja, mely csak az egybefüggő értékes területek teljes megóvásával valósítható meg. Ez nem jelenheti a területek gazdálkodásból való kivonását. Az állattartás, az ezzel összefüggő legeltetést, az állattartó épületek építését, a tájvédelmi körzetre vonatkozó külön szabályok betartásával továbbra is biztosítani szükséges.

A 47. Sz. út Darvas felé kivezető szakaszának északi oldalán található „ex lege” védett Szikes tó és a védett terület és a szomszédságában található erdőterület a külterület értékes része. Különösen szép, és harmonikus képet mutat a település az őt körülvevő tájban, melynek megőrzésére törekedni kell.

6. A belterület fejlesztése:

Furta településszerkezetének egyik hangsúlyos eleme a település központján egykor (mintegy 10 évvel ezelőtt) még keresztülvezető, Debrecent- Szeghalmon keresztül Békéscsabával összekötő, 47. sz. országos főút volt. A főútvonal Furtán és a vele majdnem összenőtt Zsáka településen kanyargott végig, zavarva a települések lakóterületeit, és lelassítva a forgalmat a főútvonalon. A két települést elkerülő új nyomvonalszakasz számára a két település között találtak helyet a tervezők. A belterületen visszamaradt egykori nyomvonal országos mellékút besorolást kapott. A település központjában csatlakozik, a déli irányban induló 4219 sz. országos mellékút, mely Komádi felé ad kapcsolódási lehetőséget.

A belterület nyugati szélét alkotó csatorna egyben közigazgatási határ is, mely a szomszédos Zsáka település külterületétől választja el.

A településszerkezet, a település morfológia jellemző eleme, a belterületet kelet- nyugat irányban kettéosztó természetes vízvezető rendszer, a Gyöngyös- szérűsszigeti csatorna.

A csatornára lenyúló telekvégek a település ökológiai rendszerének részének fontos részét alkotják, így gondozottságuk biztosítása fontos szabályozási feladatot is jelent.

A belterülethez közvetlenül kapcsolódó természeti környezet fontos része a településszerkezetnek. A Kossuth utca és Akácfa utca kelet- nyugat irányú egyenes vonala közé beékelődő gyepterület a Bihari- sík Tájvédelmi körzet része. A belterület közelsége, a táj szépsége lehetőséget adott az idegenforgalmi hasznosításra is. Évenként tartanak itt lovas napokat. A Pacsirta és Akácfa utcák találkozásánál az idegenforgalmat kiszolgáló létesítmények elhelyezésére szükséges területet és szabályozott lehetőséget biztosítani.

A Temető utca- Szabadság utca keleti széléi között található az úgynevezett „Szérűssziget” vizes- nádas- tavas terület, melyre hasznosítási javaslatot kell kidolgozni. Rendezni szükséges a belterület délkeleti részén lévő erdős, gyeses területeket illetve az itt található temető és a település beépített területei közé ékelődő területeket.

A településközpont közepén, és északi szélén helyezkedik el, a településkép hangsúlyos elemeit képező református és a műemléki védettségű katolikus templom. A református templom melletti rövid zsákutca, építészeti környezetét a település védendő értékei közé kell sorolni.

A belterület továbbfejlesztésének feladatai:

- Rendezni kell a települést elkerülő 47. sz. főút új nyomvonalának környezetét
- Rendezni kell, a temetők és a lakóterületek közötti beépítetlen területeket
- Le kell határolni, a település központját, meg kell határozni a továbbépítés irányát, illetve szabályozni kell az elért, illetve megőrizni kívánt településképet.
- Rendezni kell a beékelődő, illetve a belterülethez közvetlenül kapcsolódó, jelenleg hasznosítatlan területeket.
- A telekadottságok figyelembe vételével meg kell határozni a sajátos helyi építési szabályokat
- Tovább kell fejleszteni a településközpontban található sportterületet, és parkot, valamint a rendezvények fogadórészét képező Pacsirta- és Akácfa utcák találkozásánál lévő területet.

7. Helyi értékek védelme:

A település építészeti értékeit feltáró- és bemutató értékvédelmi kataszter összeállítása szükséges.

A településkép hangsúlyos eleme a képező református templom és a műemléki védettségű katolikus templom. A református templom melletti rövid zsákutca, építészeti környezetét a település védendő értékei közé kell sorolni.

Alapvető cél a település helyi kultúrájára jellemző sajátosságok feltárása és megőrzése. A megtalált értékeket kellő szakértelemmel és odafigyeléssel kell megővni és átörökíteni.

8. Környezetvédelem:

A település környezeti állapota jónak mondható, mentes maradt a ipari szennyező forrásaitól, hulladék lerakóitól. Fontos megőrizni az eddigi eredményeket, a vizek, vízbázisok, talaj, az épített környezet területén.

A település területén gazdasági (üzemi, szolgáltatási vagy mezőgazdasági) tevékenységtől származó jelentősebb emisszióforrás nem működik.

Azonban a belterületi állattartás szaghatása mindenkor jelen van a település levegőkörnyezetében. Ezt a helyi lakosság a megszokás szintjén kezeli.

A településrendezési tervvel egyidőben szükséges elkészíteni, az új szabályozási tervvel és Helyi építési szabályzattal összhangba hozni, az állattartási rendeletet.

Hiányosnak ítélnélhető a belterületi, valamint a külterületi utak fásítottsága, valamint a külterület erdősültsége.

Külterületen környezetvédelmi szempontból zavaró emissziójú tevékenység nem található, az állattartás, emissziója nem éri el a belterületet.

A külterületen legjelentősebb levegőterhelést (a portterhelés mellett) a parlagon álló nagy termőterületek gyomvegetációjának pollenterhelése okozza.

A település zajhelyzetét a közlekedési eredetű zajjellemzők, valamint a gazdasági tevékenységhez kapcsolódó zajhatások határozzák meg. Ipari, üzemi jellegű zajterhelő tevékenységek még nem alakultak ki olyan léptékben, hogy többlet zajhatásukkal számolni kelljen a település területén.

A 47-es főút mentén jelenleg és távlatban is jelentős, a határértékeket 5-9 dB-el meghaladó zajterhelés várható. Az út belterületi szakasza mellett szükségessé válik zajvédelmi célú intézkedések érvényesítése.

Az országos mellékutak forgalma illetve közlekedési zajterhelése tűrhető mértékű lesz távlatban is. Mérsékelt sebességkorlátozással határérték alatt tartható.

A belterületen nincs olyan tevékenység, amely zajterhelésével környezetzavaró lenne. Távlatban a belterületi, vagy belterület közeli gazdasági övezeteket úgy kell kialakítani, hogy azok zajemissziója ne okozzon határértéket meghaladó terhelést a védendő létesítmények, illetve területhasználatok felé.

A település a Berettyó-Körösvidék részeként csak kissé tagolt, gyenge lefolyású ártéri jellegű. Ez megmutatkozik a rossz vízgazdálkodású talajadottságokban is. A gyenge lefolyási viszonyok miatt jelentős területeken van gyenge termőképességű szikes pusztai gyep, amely a legelőterületek jelentős részét alkotják. A jobb vízgazdálkodású területeken a szántó, vagy kertgazdasági (zártkerti) művelési ágak alakultak ki

A talajadottságok alapján a legelőgazdálkodásnak, az állattartásnak, valamint a növénytermesztésnek van és lesz távlatban is tere a településen.

A település területén több helyen található korábbi agyag-homok kitermelés által keletkezett tájseb, roncsolt terület. A rendezetlen agyaggödrök egy része vizes, vízállásos terület, amely a kialakult biológiai élettere révén a természeti környezetben értéket képvisel. Ezt is figyelembe véve a tájsebek rendezése szükséges.

A település területe belvízzel közepesen veszélyeztetett, ezért fontos a vízgyűjtő területek, medrek létesítése, illetve a meglévők ilyen célú kialakítása.

A bel- és külterületi csapadékvíz hálózat működőképessége alapvetően fontos a belvíz-veszély hatékony kezeléséhez.

A távlati vízvédalom egyik sarkalatos kérdése a terület felszíni és felszín alatti vizeinek minőségi védelme, a szennyezési kockázatok kizárása. Ebből fakadóan a közműfejlesztés mellett a vízkivételi helyek (ásott kutak, házi fúrott kutak) szabályozása vagy szakszerű megszüntetése szükséges.

Furta, 2004.